

Адыгэ 100 МАКЬ

Голос адыга

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къыщегъэжьагъеу
къыдэкы

№ 46 (22735)

2023-рэ ильес

ШЭМБЭТ

Гъэтхапэм и 18

ОСЭ Гъэнэфагъэ ииэп

6 +
ти сайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихъытыу нэкі угбъохэр

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

«Къырым игъатх — тызызэгъусэр ильеси 9»

Джа шъхъэр фашыгъ Къырым Урысыем къизэрэххажыгъэм фэгъэхыгъэ мэфэк Iофтхабзэу непэ зэхащэрэм.

А. Гусев, хварынэц.

Республикэу Къырымрэ къалэу Севастопольрэ Урысые Федерацием къызыххажыгъэхэр непэ ильеси 9 мэхъу. Ар хъугъэшэхшоу тарихым хэхъягъи тикъэралыгъо щыпсэурэ цыифхэмкэ мэфэк Iофтхабзэхэр, концертхэр, зэхахъэхэр тикъэралыгъо ишъолтыр зэфэшхъафхэм ильес къэс ащеклох. Ахэм зэу ашыц Адыгэ Республикари.

— Къырымрэ Севастопольрэ Урысыем щыщ зыхъужыгъэхэм къышыублагъэу аш ашыпсэурэ цыифхэм ящылакъэ бэкэ нахьышу хъугъэ, шъолъиритлум хэхъоныгъэхэр ашыхээз ылэктэлэгъулаатэх. Ар зишүшлэгъэр Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путинир ары. Адыгэим мы шъолъирхэм

зэгурлыоныгъэ, зэпхыныгъэ адьри!, ныбдэгъуныгъэр тэгъэлпти, тэгъэлъап/, — **къыхегъэцы Адыгэим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат.**

Шъугу къэдгэкъижын, 1921-рэ ильесим чьэптиогъум и 18-м РСФСР-м хэхъэрэ Къырым АССР-р зэхашагъ. Къэндзалхэр, ермэлхэр, болгархэр, урымхэр, нэмьицхэр, нэмьи Iльепкъхэр 1944-рэ ильесим жъоныгъуак!эм Къырым рагъэгъягъэх. 1954-рэ ильесим мэлыт-фэгъум Къырым хэкур Украинскэ ССР-м хагъэхъягъ. Джы къызнэсигъэми а лъэбэхъур мыйэрэзигъэу цыифхэм, политикхэм алтыг. Ылэктэлэгъэштэйгъэу 2014-рэ ильесим Къырымрэ Севастопольрэ Урысыем къышххажыгъэх.

Ильеси 9-кэ узак!эбэжьымэ, Къы-

рым щык!огъэ референдумым зэфэхысъяхъэу фэхъугъэхэм къызэралгъэлэгъуагъэмкэ, зымахъэ зытынымкэ фитынгъэ зиэ цыифхэу хэдзыгэхэм къякъолагъэхэм япроцент 96,7-м ехъумэ Къырымрэ Севастопольрэ Урысыем хэхъажынхэм дырагъэштагъ. УФ-м и Президентэу Владимир Путинир зык!эхъэ унашьом диштэу ахэр Урысыем исубъектхэм ашыц хъугъэх. Урысыем юки Къырым ашыпсэурэ цыифхэм къэралыгъюм ишац ышыгъэ унашьор игъоддэу алъытагъ юки дырагъэштагъ. 2014-рэ ильесим гъэтхапэм и 17-м Икъыб къэралыгъохэм ашыцыбэмэ Урысыем санкциехэр къытыралхъагъэх.

(Икъыб я 3-рэ нэклуб. ит).

Зэк!эми зэдьтишьэрыль

Адыгэ Республикаем и Лышъхъэу Къумпыл Мурат муниципалитетхэм япащэхэм зэлук!э адишыгъагъ. Унагъохэм ящагуухэр ык!и республикэм иобщественнэ чып!эхэр зэтегъэпсыхъэгъэнхэм, укъэбэзыгъэнхэм япхыгъэ Iофыгъохэм аш щатегуулагъэх.

Адыгэим и Лышъхъэ шэмбэт шынхафхэм ык!и тыкъэзыууцхъэрэ дунаим игъэкъэбзэнкэ нэмьи Iофтхабзэхэм язэхэшэн фэгъэхыгъэ пшъэрэлъхэр къафигъэуцугъэх.

«Чым изыт нахь зылкъ зиуцожырэ гъэтхэ мафэхэм тихэгъэгу ицыиф псэуп!эхэр нахь агъэкъабзэхэр, шэмбэт шынхафхэр зэхашэхэу шэнэ афэхъу. Адыгэими а хэбэз шлагъом дыргъэштэ: цыифхэр аш нахь зэпблагъэ ешых, тыкъэзыууцхъэрэ дунаим нахь фэсакынхэм къыфегъэуцых, шуагъэ къэзыхъирэ Iоф гъэцк!эгъэным иамал къеты. Мы ильесми амал зэрилкэ нахь цыфыбэ аш фэдэ Iофтхабзэхэм къахэгъэлэжъэгъэным тывац тедъэтэшт. Зэрэ Адыгэеу аш фэдэ шэмбэт шынхафхэр щызэхэтшэштэх. Нэбгырэ пэпчь ишагу, иурам, икъалэ, икъуаджэ, икъутыр нахь къабзэ, нахь дахэ зэрэхъуштим фэгумэкъын фае. Ар зэк!эми зэдьтишьэрыль. Арышь, республикэм щыпсэухэрэр нахь чанзу шэмбэт шынхафхэм ахэлэжъэнхэ. Адыгэим ичып!эхэр нахь зэтегъэпсыхъагъэ хуунхэм ялах хамышыхъэ хъущтэл. Зэк!эми Iофу зэддатшэрэм икъэххэм ташыгушууцээ, тыкъэзыууцхъэрэ дунаир нахь къабзэ зэрэхъуштим тидэлэжъэн фае», — **къыуагъ Къумпыл Мурат.**

Цыиф псэуп!э пэпчь санитарием ишапхъэхэм адиштэу щытынны пае нэбгырэ пэпчь зыщыпсэурэ чып!эр зэтэригъэпсыхъан, чыгхэр ык!и къэгъягъэхэр нахьыбэу ашигъэтисхъан, чыгхэр пигъэлъыкъынхэ ык!и нэмьи Iофтхабзэхэр зэрихъанхэ фае.

Адыгэим и Лышъхъэ мунципалитетхэм япащэхэм пшъэрэль афишыгъ ун-коммунальне хъызметэхэм ипредприятихэм ягъусэхэу шэмбэт шынхафхэм язэхэшэнкэ амалеу щылэр зэк!э агъэфедэнэу. Ахэм Iофтхабзэхэу зэшүуахыщхэм ыпэралш!эу ягупшысэнхэш, пшъэдэк!ыжъэу ыхырэмкэ гъунэнкъэ гъэнэфагъэ зиэ обществэу «ЭкоЦентрэм» игъусэхэу хэк!ым иугоинрэ идэшынрэ анаэатырагъэтэн фае.

**АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу**

ЗЭНЭКЬОКЬУ ЗЭХАЩЭ

Журналистикэм ыльэнныкьоклэ Адыгэ Республиком и Лышьхъэ ишүхъафтын афэгъэшьошгъэнымкэ Комиссием изэхэсигьо бэмышлэу щылагь.

Адыгэ Республикэм и Президент 2008-рэ ильэсүм мэлжэлтэйфум и 30-м ышыгьэ Указэ N 41-р зытетэу «Журналистикэм ыльэнныкьоклэ Адыгэ Республикэм и Лышьхъэ ишүхъафтын ехыллагь» зыфиорэм диштэу 2023-рэ ильэсүмкэ журналистикэм ыльэнныкьоклэ Адыгэ Республикэм и Лышьхъэ ишүхъафтын афэгъэшьошгъэним фэгъэхьыгьэ зэнэкьокьу шхъээхыхыгьэ зэрэзхажэрэмкэ унашьо мышаштагь.

Лъэнкъуитлык: гъэзетхэмэр журналхэмэр къяхаутыгъехэмкэ ыкчи теле-, радиокъетынхэмкэ шүхъафтыныр афагъэшьошщ. Журналистикэм ыльэнныкьоклэ Адыгэ

Республикэм и Лышьхъэ ишүхъафтын афэгъэшьошгъэнымкэ Комиссием 2023-рэ ильэсүм чьэпьюгум и 1-м къыщгъэжьагьэу шэкюгум и 1-м нэс журналист юфшагъэхэмэр документхэмэр ыштэцтих, 2023-рэ ильэсүм шэкюгум и 1-м къыщгъэжьагьэу шэкюгум и 30-м нэс ахэм ахэлпээшт.

Шүхъафтын зыфэгъэшьошагьэм хъунэу къагъэлъэхъорэ юфшагъэхэр зэрэштэрэмкэ шапхъэхэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэклэко къулукъухэм яофициалнэ сайтэу <http://adygheya.ru> зыфиорэм ижүгүтөн шульякыицт. Адыгэ Республикэм и Президент 2008-

рэ ильэсүм мэлжэлтэйфум и 30-м ышыгьэ Указэ N 41-р зытетэу «Журналистикэм ыльэнныкьоклэ Адыгэ Республикэм и Лышьхъэ ишүхъафтын ехыллагь» зыфиорэм аштагь.

Документхэр Комиссием итхаматэ игудадэу, Адыгэ Республикэм лъэлж юфхэмкэ, Иккыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адирялэ зэлхынгъэхэмкэ ыкчи къэбар жъугъэм иамалхэмкэ и Комитет итхаматэу А. А. Шхъэлэхъом мыш фэдэчылэл рахьылэнхэ фас: къ. Мыекъуалэ, ур. Крестянскэр, 236, я 49-рэ каб., тел.: (8772) 52-36-01, факс: (8772) 52-10-16, электрон адресы: com-nac01@yandex.ru.

Адыгэ Республикэм и Лышьхъэ иунашьу

Рэзэнгьэ тхыль етыгъэним ехыллагь

Зэлжылэсийкэ амалхэу щылхэр нахьышу шыгъянхэм ыльэнныкьоклэ гъэхъагьэу илхэм апае **Поляков Сергей Сергеевыкъом** — Iахъзэхэль обществэу «Ростелекомом» и Краснодар къутамэ ишацэ рэзэнгьэ тхыль фэгъэшьошгъэнену.

Адыгэ Республикэм и Лышьхъэу Къумпыйл Мурат къ. Мыекъуалэ, гъэтхапэм и 16, 2023-рэ ильэс N 42

Игъоу альэгъу

Муниципальне образование «Пэнжыкъое къоджэ псэупэм» инароднэ депутатхэм я Совет игъоу ельэгъу псэупэм ыццэ: «Аул Начерезий» зыфиорэр «Аул Начерезийкэ» зэблэхъуягъеним иоф Адыгэ Республикэм и

Къэралыгъо Совет — Хасэр хэлпээнэу. Мы юфхъабзэм ахьщэ зэрэпэу-мыхъаштам а чылдээ щыпсэухэрэр щытэгъэгъуазэх.

Къэралыгъо Советын — Хасэм и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЭР

Ассистент хъугъэх

Адыгэ къэралыгъо университетын научнэ ассистентхэм якъыхэхын фэгъэхьыгьэ зэнэкьокьоу апэрэу щызэхажа-гъэм изэфэхьысъижъхэр къэнэфагъэх.

Шыгу къэдгээкъыжын, аш хэлажье зышлоигъохэм мэзаем и 9-м къынчегъэжъагьэу и 19-м нэс яхтыльхэр къирахьыллагъэх.

Научнэ-уштэйн якъыхэхын фэгъэхьыгьэ ныбжыкъэхэр къыхгээшгээшгээхэр, студентхэр нахь фэцгээнхэр ары пшээриль шхъяаэу зэхэшахкохэм зыфагъэуцужырэр. Джаш фэдэу АКъУ-м инаучнэ еджаплэхэм ахэгъэхъогъэнир, тапэкэ юф зышиштхэр угъоигъэнхэр къыдалтытээ мы зэнэкьокьур зэхажагь.

Научнэ уштэйнхэр ашпшэрэ еджаплэм зыщизэхажэхкэ, научнэ асистентыр ишацэ игъусэу юф ышлэшт. Уштэйнхэр аш ышынхэ, зэфхъысыжьэу ахэм афхъухэрэр къытын амал илэшт. Джаш фэдэу экспедицихэм ыкчи хэушхъафыкыгьэ уштэйн проектхэм ахэлжээн ёильякыицт.

Зэфхъысыжьэу ашыгъэмкэ, «Педагогическое образование», «Художественное образование и виды искусств» зыфиорэ лъэнкъохэмкэ я 5-рэ курсым щеджэрэ Хууажъ Расите къыхагь. Научнэ аштагь профессорэрэ, филология шэныгъэхэмкэ докторэр Унэрэкъо Рай.

Тыфэгушло!

Адыгэ Республикэм иобщественэ зэхахьэу «Адыгэ Хасэ — Черкес парламент» зыфиорэм итхаматэу **ЛЫМЫЩЭКЬО РЭМЭЗАН** непэ къызыхуугъэ маф. Ыныбжье ильэс 65-рэ зэрэхъугъэмкэ тигуапэу аш тыфэгушло. Псауныгьэ пытэ илэу, бэргэчэтэрэ нэхъойрэ, хъярырэ гушула-гъорэ иунагьо ильинхэу тыфэлъало.

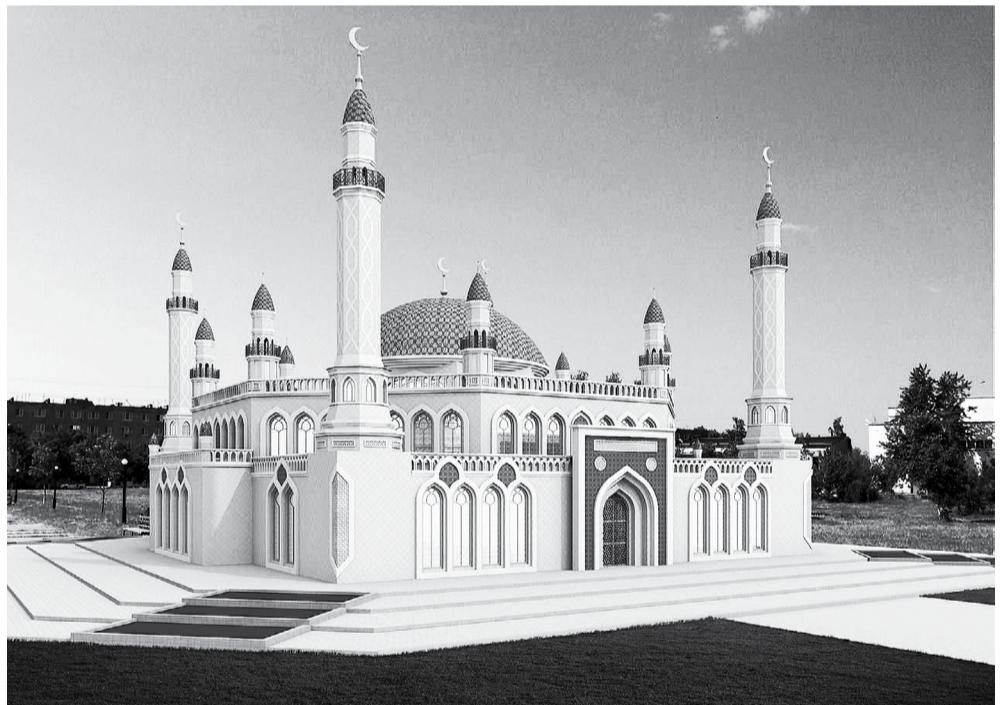
Адыгэ Республикэм иобщественэ зэхахьэу «Адыгэ Хасэ — Черкес парламент» исовет хэтхэр.

Лимешекъо

МЭШЧҮҮТЫКІЭ ЩАГЪЭПСЫЩТ

Адыгэим ыкчи Пшызэ шольыр ашыпсэурэ быслымэнхэм я Диндэлэжъапэ и Совет идэкыгьо зэхэсигьо Адыгэкаалэ щыкыуагь. Муфтиеу Къэрдэн Аскэрбий ар зерищагь.

Советын хэтхэр къэблэгъэрэ нэкли-мазэм изыфэгъэхъазырын ыкчи ирэгъэ-къокын, джащ фэдэу зэхэцэним епхыгъэ учлэхэм атегушигъаэх.

Нэүжум Адыгэкаалэ мэшчүүткэй къыдашынхаштам иапэрэ мыжъо гъэтэлэлтигъэгъеним фэгъэхьыгьэ мэфэк

зэхахьэм Советын хэтхэр, джащ фэдэу Адыгэкаалэ ишацэ Хъачмамыкъо Азамат хэлжэвэгъаэх.

Шыгу къэдгээкъыжын, АР-м архитектурэмкэ ыкчи къэлэгъэпсынымкэ и Комитет Адыгэкаалэ мэшчүүткэ ща-гъэпсынымкэ йизин къаритыгь.

Сурэтхэр: Диндэлэжъапэ иех.

Игъэшэ гъогу дахэ

Социологие шэнэгъэхэмкэ докторэу, профессорэу Хүнэго Рэшыд Думалыч ыкъор кілэгэгэджэ унагъом къихъухъагь. Ицыхыгъом къышегъэжъагьэу шэнэгъэм фэщагъэу, ренэу хэхъоныгъэхэр ышын зэрэфаер къигурыоу къэтэджыгь.

Таганрог дэт радиотехническэ институтыр 1975-рэ ильэсм къизеухым, Московскэ конструктор-технологическэ бюром и Мыехъопэ къутамэ инженер-конструкторэрэй юф ышыагь. Къэралыгъо къулькыу Ынатээм dakloу ашшэрэ гуманитар гъэсэнгъэ зэригэгъотыгь, диссертации пхыригъэки, философие шэнэгъэхэмкэ кандидат хъугъэ. Пушкиним, Лермонтовым, Блок, Гете ятвorchествэ хэшшыкыши фызиэ, симфоническэ музыкэмэ тхыльеджэнымрэ зиклэса къалэм республикэм икъэралыгъо лъапсэхэм яуцуни илахъышо хишъыхъагь. Ар министрэу щытыгь, Адыгэ Республикаем и Президентэрэ Адыгэ Республикаем иминистрэхэм я Кабинетэрэ я Администрации иоффхэм ягъэзеконкэ Гъэлорышланэм ипэшагь, Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо

нием, Францием, Италием, Англием яапшъэрэ еджаплэхэм яконсорциум хэт программэу TEMPUS икорпоративнэ проектрэ ягъэцкээн Адыгэ университетыр хээжъагь. Инвестиционнэ проектышихом якъэгэльэгъонхэу дунэе инвестиционнэ форумхэм къашызэуахыгъэхэм, Москва, Сколковэ, Кырым, Ростов-на-Дону, Краснодар, Шъачэ ашыкъогъэ юфхъабзэхэм, «Invest In ADYGEA» зыфиорэм ашшэрэ еджаплэм инновационнэ проектхэр арихъилгъагьэх.

Хүнэго Рэшыдэ ильэс 23-рэ зэрэпэш чаныгъэр къаушыхъаты а ильэсхэм къатибгьоу зэтэт ашшэрэ еджаплэр, бизнес-инкубаторыр, научнэ тхыльеджаплэр, спортымкэ Унэшхуо Кобл Якъубэ ыцлэ зыхырэр, Якъеко Александр ыцлэкэ щыт стадионыр, бассейн зыхэт физкульту

Университетым зипэшгъэ ильэсхэм шэнэгъэхэмкэ кандидатхэм, докторхэм процент 61-кэ къаахэхъуагь, сэнэхьат 14-мкэ диссертационнэ совети 8 ашшэрэ еджаплэм щызэхашагь. Федеральнэ проектхэм ямылькурэ фонд зэфэшхъафхэм ягрантхэмрэ яшыагъекэ сомэ миллион 600-м ехъу зыпэхъягъэ научнэ, инновационнэ Юфшагъэхэр атхыгъэх.

Іэкыб къэралыгъохэм ашыкъорэ научнэ семинархэм чанэу ахэлажьэх. Тихэгъегу, іэкыб къэралыгъохэм яшэнэгъэлэжхэр къизыгъолпэрэ дунэе конференциехэр Адыгэ къэралыгъо университетими щызэхашэх.

Егъэджэнымкэ амалыкіхэр зыгъэфедэрэ, Темир Кавказым ишъольтырхэм, Урысыем, іэкыб къэралыгъохэм яшэнэгъэлэжхэм осэшхо къизыфашырэ пэшэ чанэу Р. Д. Хүнагор кадрэхэм ягъэлорышэнкэ Урысые проектым илауреат 2009-рэ ильэсм хъугъэ, 2012-рэ ильэсм «Ильэсм иректор анах дэгъу» зыфиорэ тамыгъэр къифагъэшьошагь.

Философиемрэ социологи-емрэкэ кафедрэм ипрофессорэу, Адыгэ къэралыгъо университетим комплекснэ юфхъохэмкэ инаучнэ-ушэтэкэо институт ишащэу, культурэм исоциологикэ диссертационнэ советым итхаматэу Хүнэго Рэшыдэ научнэ юфшэнми, студентхэм ягъэджени ишынгээ непи апиль. Республикаем хэхъоныгъэ зэришьшт къэбарлыгъэлэс системэр къыхээхырэ научнэ школми ар ишащ, «Адыгэ къэралыгъо университетим имэкъэгъэу» зыфиорэ журналами иредактор шхъял.

Ректор Ынатээм зэрэумыттыжьзи, Рэшыдэ университетим къырыкъорэм егъэгумэкы. Колективим лытэнэгъэ зэрэфырийэм пае иоффшагъухэр ашлэшшу къыифэрэзэх. Рэшыдэ цыфхэм агурион, захигъээзьян, иныбджехъухэм, иоффшагъухэм ишыагъэ аригъекын ельэекы.

Совет — Хасэм идепутатэу щытыгь.

Р. Д. Хүнагор Адыгэ къэралыгъо университетым ишащэу 1996-рэ ильэсм агъенафэ. Мы ильэс дэдэм доктор диссертациери Ростов-на-Дону къышэшьылкъэжы. Хүнэго Рэшыдэ АКУ-м юф щишиу зыргэжжэж Адыгэ къэралыгъо кілэгэгэджэ институтым ипэшагъэхэу профессорхэй якъеко Александрэ Хъутыжк Кимэрэ улчэжжэйго илаагьэх.

Университетым зипэшгъэ ильэсхэм шэнэгъэхэмкэ кандидатхэм, докторхэм процент 61-кэ къаахэхъуагь, сэнэхьат 14-мкэ диссертационнэ совети 8 ашшэрэ еджаплэм щызэхашагь. Федеральнэ проектхэм ямылькурэ фонд зэфэшхъафхэм ягрантхэмрэ яшыагъекэ сомэ миллион 600-м ехъу зыпэхъягъэ научнэ, инновационнэ юфшагъэхэр атхыгъэх.

Евросоюзымрэ Еврокомиссиемрэ зэхашгъэ дунэе проектышихом, Урысыем, Герман-

турэ комплексир, къалэм дэмысхэм апае общежитие зэрэгээсэхэхэм, ботаническэ сад, геолого-минералогическэ, зоологическэ музейхэр зэрэзэтэрагъэпсихъагъэхэм. Университетым ипсэуялхэм чылгээ зэлъаубытээр фэдитлукэ нахыбэ хъугъэ. Полиграфиимкэ ыкыл тхыльхэм якъыдэгъэкынкэ амалэу аш илхэм хэвшыкъеу къаахэхъуагь. Хүнэго Рэшыдэ научнэ юфшагъи 150-м ехъу ил. Ар янаучнэ пащэу доктор диссертации 3-рэ къагъэшьылкъэжь.

2009-рэ ильэсм комплекснэ юфхъохэмкэ научнэ-ушэтэкло институт университетим зыншэхашэм, кадрэхэм якъэгэхъа-зырынкэ амалыкіхэр щылэхъугъэ. Ашшэрэ еджаплэм икъэлэгъаджэхэр, иаспирантхэр, истудентхэр дунэе конференциехэм, симпозиумхэм, коллоквиухэм, США-м, Канадэм, Австралием, Японием, Индием, Китаем, Германiem ыкыл нэмийк

хаз, Донской техническэ, Луганскэ, Монгольскэ, Кыблэ федеральнэ университетхэм ядиректор гъашуагь. Щитхуцэу «Адыгэ Республикаем изаслуженэ псэольшэш» зыфиорэр, Урысыем Федерациемкэ и Совет и Щитхуу тхыль, медальхэу «Адыгэим и Щитхуузех», «За выдающийся вклад в развитие Кубани», П. Сорокиным ыцлэкэ щыт тыжын медалэу «За вклад в развитие отечественной социологии» зыфиорэр, В. И. Вернадским ыцлэкэ щыт тыжын медалыр, Кембридж биографическэ ушэтынхэмкэ и Гупчэ имедалэу «Профессиональный лидер» зыфиорэр аш къифагъэшьошагъэх, Сократ и Европейскэ шүхъафтын ар илауреат.

Щыэнэгъэ гъогу гъэшгэжье къэзыкъуагь, иоффшагъухэм лытэнэгъэ къызыфашырэ Р. Хүнагор гъэсэнэгъэмкэ Сербскэ академиим иакадемик, республикэм иобщественэ щыэнэгъэ чанэу хэлажьэ, Адыгэ Республикаем хэгъэгъо клоц юфхэмкэ и Министерствэ дэж щызэхэшгъэ общественнэ советым итхамат.

Рэшыд, цыфыгъэшхо зэрэпхэлымкэ тыорэгушо, тызэрэшэнэу зэрэхъугъэмкэ насыпышо зытэлъытэжь. Тыгу къыддезу уюбилейкэ тыпфэгушо. Угъашэ къыхъэнэу, жышхъэ мафэ ухуунэу, псууныгъэ пытэ уилэу, угукэ узыллыэсирэм пэлкэ ульыэсэу бэрэ ушынэнэ тыпфэльяло!

Сурэхэр: зэлүүхыгъэ къэбарлыгъэлэс амалхэр.

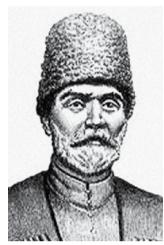
Егъэджэнымкэ амалыкіхэр зыгъэфедэрэ, Темир Кавказым ишъольтырхэм, Урысыем, іэкыб къэралыгъохэм яшэнэгъэлэжхэм осэшхо къизыфашырэ пэшэ чанэу Р. Д. Хүнагор кадрэхэм ягъэлорышэнкэ Урысые проектым илауреат 2009-рэ ильэсм хъугъэ, 2012-рэ ильэсм «Ильэсм иректор анах дэгъу» зыфиорэ тамыгъэр къифагъэшьошагь.

Бэмышыу зыныбжь ильэс 70-рэ хъугъэ Хүнэго Рэшыд наукаамки, егъэдэн юфынкэ тъэхагъэу илхэм афеш щытхуцэхэмрэ тынхэмрэ бэу къыфагъэшьошагъэх. Ар Урысые Федерацием ашшэрэ сэнэхьат гъэсэнэгъэмкэ юфышэш гъэшүагь, Пшызэ шьольтыр наукаамки изаслуженэ юфышэшху, Кыблэ Осетием наукаамки изаслуженэ юфышэшху, РАН-м социологиимкэ институт, Аб-

К. Д. ЦУРМЫТ.
Биологие шэнэгъэхэмкэ доктор, педагогикэ шэнэгъэхэмкэ доктор, профессор, Урысые Федерацием наукаамки изаслуженэ юфышэшху.

А. В. ШАХАНОВА.
Биологие шэнэгъэхэмкэ доктор, профессор, Адыгэ Республикаем наукаамки изаслуженэ юфышэшху.

Тиньдэльфыбзэ ильэгъохэшхэр

**НЭГЬУМЭ Шорэ Бэчмырзэ
ыкъор
(1794 — 1844)**

Адыгэ тарихыр, фольклорыр, литератуэр, бзэр уштэгъэнхэмкэ апэрэ лъэбэкъу зыдзыгъэ шэнныгъэлэж. Йорыуатэу, хьишъэ зэфешъхафу адыгээм яфольклор хэтхэр лъапсэ фэхъугъэу етхы «История атыхейского народа» зыфиорэр 1839 — 1843 ильэсхэм. Ащ ыуж 1843-рэ ильэсым зэхегъеуцо адыгабзэм играмматикэ.

**БЭРСЭЙ Умар Хъэпхъалэ ыкъор
1807-рэ ильэсым къэхъугъэу ары
зэрагъэунэфырэр.**

Гъэтхапэм и 14-м 1853-рэ ильэсым Тифлис къышыдегъэкы «Букварь черкесского языка» зыфиорэр. 1858-рэ ильэсым зэхегъеуцо адыгабзэм играмматикэ.

**ІШХЪЭМЭФЭ Даут Алый
ыкъор (1897 — 1946)**

Апэрэ адыгэ шэнныгъэлэж цэрыу. Кавказ бзашэнныгъэм анах чыпшо щызыубытыхэрэм ащищ. Ішхъэмэфэ Даутэрэ Николай Яковлевымрэ зэкыгъухъэу зэдатхыгъэлофштэгъэшху «Грамматика адыгейского литературного языка» (1941-рэ иль.) зыфиорэр.

**ЯКОВЛЕВ Николай Феофанович
(1892 — 1974)**

Джы къынзенсигъэми уасэу илэм къышыкъэрэп фундаментальнэ юфштэгъэшху іашхъэмфэмрэ Яковлевымрэ зэдатхыгъэ грамматикэм. Мы юфштагъэм ръгъозагъэх ылжыкъэ къыкъэлтыкъогъэ шэнныгъэлэжхэр.

**РОГАВА Георгий Виссарионович
(1905 — 1990)**

Зэрэдунаеу зэлъашшээрэ грузин шэнныгъэлэж цэрыу. Июфштагъэхэр нахыбэмкэ зыфэхъэхыгъэхэр картвельбзэхэмрэ ахбъаз-адыгабзэхэмрэ.

**КІЭРЭЩЭ Зэйнаб Ибрахим
ыпхъур (1923 — 1998)**

Апэрэ адыгэ бзыльфыгъэу бзашэнныгъэмкэ канидат, етланэ доктор хъугъэ. Георгий Рогавэрэ Кіэрэшэ Зэйнабэрэ зэкыгъухъэу къыдаагъэкъыгъэ юфштэгъэшху «Грамматика адыгейского языка» (1966-рэ иль.) зыфиорэм адыгабзэр лъэныкъо пстэумкли щызэхъэфыгъэ хъугъэ.

Мы зиггуу къэтшыгъэ шэнныгъэлэжышихъохэм юфштагъэхэр ары адыгабзэм лъапсэ фэзышыгъээр. Ныдэльфыбзэм изэгъешшэнкэ мыхэр апэрэ лъэгъохэзых.

Бэрсэй Умар итхылтэу «Букварь черкесского языка» зыфиорэр адыгэхэм шүхъафтын шыыпкъэ афэхъугъэ.

Гъэтхапэм и 14-р адыгабзэм ыкъи тхыбзэм ямафэу хагъэунэфыкъыным фытэгэпсихъэгъэ унашьор Адыгэ.

Республикэм иапэрэ Президентыгъэу Джарымэ Аслын мэлыльфэгъум и 10-м, 2000-рэ ильэсым къыдигъэыгъяа.

Мыгъэ мы мэфэкыр ятлокъенэрэ Ѣырэу хэтэгъэунэфыкы. Гъэтхапэм и 1-м Ѣегъэжъагъэу и 31-м нэс Адыгэ Республиком ит еджэпшэхэм юфштэгъэзээфэхъафхэр ащиизхэцх. Ахэм ащищых: адыгэ филологиемрэ культурэмрэхэм ифакультет ригъекохырэ адыгэ диктантыр, АР-м гъэсэнгъээмрэ шэнныгъэмрэхэм и Министерствэ зэхищэрэ зэнэкъохуухэр, нэмыххэр.

Ныдэльфыбзэм хэхъоныгъэ Ѣыгъэшшыгъэ бзашэнныгъэлэжъэу тиэрэ макъэп: Тхаркъохъ Юнис, Абрэдж Ачердан, Аулъэ Казбек, Бырсыр Батырбый, Гыыш Нуух, Зекгыр Уцхъыкъу, Клурчынэ Казбек, Шъаукъо Аскэр, нэмыххэр. Непэ адыгэ лъэпкъым ишшэриль шъхъафхэр ащищ ныдэльфыбзэр къэхъумэгъэнир.

Адыгабзэм хахъо ышынымкэ анах мэхъанашко зиээ непэ къыддэхъуугъэр лъэхъаныкъэм диштэрэ программахэхэу федеральне шуушаэ зиэхэр тиэрэ зэрэхъуутхэр ары. Ащ гугъаплэ къытеты ныдэльфыбзэм хэхъоныгъэ зэришыщтымкэ.

Бзэр къэзүхъумэштхэр къыткъэхъуухъэрэ ныбжыкъэхэр ары. Арышь, ахэм адыгабзэр шу альэгъоу, ягупшихъэр къыратотыкъын альэкъэу гъэсэгъэнхэр ны-тихэм, кіэлэццыкъу ыгъэпшэхэм, еджапшэхэм юфштэгъэхэм зэдьрялоф.

**КІЭСЭБЭЖЬ Нэфсэт.
Сэнэхъатхэм зыщаагъэхъэрэ Адыгэ республике
институтын инаучнэ юфыши.**

Сурэтхэр: «Адыгэ макъэм» ихъарзынэш.

Лъэпкъ культурэр

Къэзэкъ орэдыр икласэу

Ренэу зафэу, зыфэсакыжъэу ыкъи июфштэн шу ыльэгъоу ары зэрашшэрэр Татьяна Мединскаяр — творческэ объединениеу «Звонница» зыфиорэм ихормейстер. Итворческэ гъогу сабыизэ къэнэфагъ ыкъи къэзэкъ орэдым шуульэгъоу фырилэр непэ щылэнныгъэм щыпхырещи.

щыгъ. Наталья Ивановна педагог шыыпкъагъ, орэдым Юфштэн зэрэфаер упкъицкъицкъу къыдгургылаощтыгъ, орэдкъэ-Юныр тэркъэ гүштогъуагъ. Зэ-шъхъэгъусэ Уваровхэр ильэси 10-м къыкъицкъян-таян-тэп-къагъэхъ, — къеуатэ Татьяна.

Татьяна Мединскаяям ишылэнныгъэ тьюгъ орэдым рипхыгъ.

Культурэмрэ искусствэмрэхэм Краснодар дэт къэралытю университетыр ащ къыуухъгъ. Апэрэ ильэситүм Пшызэ къэзэкъ хорым иотдел иметодистэу юфштагъ.

2005-рэ ильэсым Татьяна Мединскаяям ишылэнныгъэ тьюгъ эзжэхъигъ ыкъи ащ къышгъэхъагъэу къэзэкъ ансамблэхэу «Казачата», «Звонница» зыфиорэрэхэм яхормейстерэу мэлажье.

Татьяна Мединскаяям егъэджкэ дэгъу, а сэнэхъатым фэлэпэлэс, ащ ыгъэсагъ ыкъи къычилтупшыгъ нэбгыри 100-м нахъибэ, ахэр шъольыр, Урсыле ыкъи дунээ зэнэкъохуухэм пчъягъэрэ ялауреат хъугъэхъ. Бзыльфыгъэ чаным июфштагъ лъэшэу етыгъ, казачатэхэм, ахэм янэтэхэм ыкъи июфштэгъухэм лъэшэу шъхъэкафэ къыфашы.

Творческэ мурадхэр ыкъи проектхэр пхырицихъэмкэ анахъу зыгъэгушхуу, ыгъу къэзыгъэтиэрэ кіэлэццыкъу нэпльэгъу хъалэлхэр ары. Ежь ышхъэки мафэ къес юфштэгъы, концерт программэхэм, ансамблэм ыкъи орэдьлохэм апае репертуарыр егъэхъазыры. Татьяна

зипэцхэ творческэ купым концертхэр зэхечхэх, къалэу Мыекъуапэ дэт кіэлэццыкъу ыгъыпшэхэм ют музыкэр языгъэхъырэ юфштэгъэхэм мастер-классхэр къафетых ыкъи искусствэхэмкэ кіэлэццыкъу еджапшэхэм и 6-м икілээгъадж. Къэзэкъ лъэпкъ культурэм хэгъэхъоныгъэ

ышыным иахышихъо зэрэхэлым пае Татьяна Мединскаяям шүхъафтын зэфэхъафхэр къыратыгъэхъ, 2016-рэ ильэсым зэхашгэхъэ къэлэ зэнэкъохуу «Ильэсым икілээгъадж» зыфиорэм ар щатекуягъ.

Е. ЗАГОРУЛЬКО.

Сурэтхэр: авторым иех.

Татьяна дон ыкъи пшызэ къэзэкъ унагъо орэдыр дахэу къызыщаоштыгъэм къихъухъагъ. Ятэжъ къыфигъэлэгъэгъагъ орэдыр сыдигуу къылонэу ыкъи ар ыгъэцэхъагъ. Апэрэ классым къогъэ къодыягъ музыкэ сэнаущыгъэу хэлтир иегъэджаю Наталья Уваровам къызыхъегъэшым ыкъи зэхищэрэ ансамблэу «Казачатэм» зырэгъэблагъэм.

— Орэдыр икласэу къамю-

«Адыгэ макъэм» иильэси 100

Узэгугъурэ Йофыр къиогугъужы

Зигугу къесшишт ильэс 11-рэ йоф зидэсшигъэ, гукэ сизыфэшэгъэ бзыльфыгъэр Козэт дэсигъэ Псыушьо Шалихъэ хаджэм ыкью Хаджымосэрэ Хьодэ Исмахилэ ыпхью Нэгъойхъанрэ яунэгъо зэгурыножь 1951-рэ ильэсэм мэзаем и 11-м къихухъагъ. Цэу фаусыгъэр Саудэт. Сабыи 9-у къапыфагъэр зедеэжъхээ зэшхъэгъусэхэм зэдаплугъ, альэ тырагъяуцугъэх, щиэнныгъэм игъогу шуамбгъо тырагъяхъагъэх.

Іадэб зэрахэлтыгъэр, азыфагу гуфэбеныхъэрэ нэхъойрэ зэрилтыгъэр, зэрэзэфгумэкыжыщтыгъехэр синэрыльтэгъугъ.

«Социалистическэ Адыгейим» икоректорхэри, номерыр къыдэзгэкырэри («выпускающэм» зэрэджештыгъехэр) зидэштигъехэр типографиер ары. Хэутыгъэ текстэу къагъэхыхъэрэ зэкин икэрикъэу линотипнэ цехым щихахыжыщтыгъех, ашкэ пцашлор къызфагъэфедештигъ. Линотип машинэм сатыр-сатырэу къыдэзэрэ текстыр гранкэхэм арагъекущтыгъ. Лъешэу тыгужьо зыхыкъэ, метранажым джыри нэкүубгъор зэхимыгъэуцэ, ахэм яоттисхэм тяджэу хууцтыгъ. Къэгъээн фае корректорхэмий, номерыр къыдэзгэкырэми чэшыр хэктотагъэу яофшэн аухэу къызэрэхкыщтыгъех, ау аш пае къемынэу къыкъэлтыкъорэ мафэм игъом йофшапэм къызэрекуалеэштигъехэр.

1973-рэ ильэсэм Псыушьо Саудэт ревизионнэ корректорэу агъенафи, ильэс 10 а йофыр егугъузэ ыгъэцэклигъ. 1983-рэ ильэсэм Пэншбу Рамзин секретариатын зацэжым, бзыльфыгъэм ильэс 12 номерым иккыдэгъэкин епхыгъэу йоф ышлагъ. Зы лъэныкъомкъэ Саудэт секретариатын, нэмэйк лъэнекъомкъэ типографием илофышэхэмэ гъэзетым икорректорхэмэр япхыгъагъ. Йофхэр зэрэзэпифэштхэр бэкъе ежь ихуупхъагъе ельтыгъагъ. Сэмэркъэу

дахэр къебэклэу аш типографием «Социалистическэ Адыгейим» яофышэхэр зэригъекущтыгъэх. Хэти eklonlakэ зэрэфыриагъэм, цыфхэм агурыон, сид фэдэрэ йофи хэкъипэ къыфигъотын зэрилтэштигъэм яшуагъэкэ тиоффхэр дэгъоу къэкыщтыгъэх.

Тызэмижэхъэх яофыгъубэ къеуцу хууцтыгъэ. Материалэу тызэджэхъахэр нэкүубгъором рахъжьеу, нахь зигъо йофыгъохэр къызышыгъэтигъэ статья къырга-хууцуу къихэкыщтыгъ. Шхъэу зэблахъууыгъэр зэрэхахыщ шрифтым, чыпилэу ар зыдашыуцщым номерыр къыдэзгэкырэ къэупчэштигъ. Саудэт щээгъэшхэ зэрэхэлтыр, шэнышлуу зэрэштигъир яофи дэшигшигъэ пстэуми къуа-юшт. Макетхэм адиштэу нэкүубгъохэр зэхэгъэуцогъэнхэм ар ренэу ылж зэрэштигъэр, яофыбэ зэрэзэпигъафэштигъэр джыри синэгу къэт. Статьяхэм ашхъэхэр бзыльфыгъэ 1эж-льэжымы ыэкъэхэр хъарыф зырызэу къыхихуу хууцтыгъэ, корректорхэмэрэ редакторхэмэрэ къыхагъэштигъэх хэукунонгъэхэр мэтранажым зэригъэтэрэзжыхъэрэм гүнэ льифищтигъ. Курьерыр редакцием къимыкъыжыгъэ зыхыкъэ, еджэнхэу хъазыр хууцэх нэкүубгъор ежь-ежырэу редакторым фильтриштигъ.

«Йофэу узэгугъурэ къиогугъужы» зэрэлоу, зыфежкаягъэр гүнэм нимыгъэсэу Саудэт зэрэмшицурэм, 1эпэлэснэгъэшхэ зэрэхэлтым, ыгуди ылписи

етыгъэу хъалэлэу зэрэлажъэрэм пашхэм гу къылъатагь. Краснодар край-исполкомын тхыль тедзэнэмыкъэ, полиграфиемкъэ и Гъэлорышланэ, культурэм илофышэхэм япрофсоюз икрайком, Адыгэ Республиком хэутынмыкъэ ыкчи къэбархэмкъэ и Комитет ящихуу тхыльхэр къыфагъэшьошагъэх. Йофышэхнымкъи, нэмэйк лъэныкъохэмкъи аш 1эдэбшиш зэрэхэлтыр, лъашлэгъу планэ зыдэлэжъягъэхэм зэральтиэр, игугуу бэрэ шуукъэ зэрашырэх къыхэзгъэшнэу сыйай.

Типографием иобщежитие изы унэ ильэси 5 сизыдисыгъэ, щигъу-пластэр зырэзгышигъэ Саудэт къызыштыхъужынныр, илофышэкъагъэ къытегущыгъэнныр икласэп. Ау зыдэлэжъягъэхэм ягугуу къышы зыхыкъэ ынэгу зэпэнэфыжы. Зэрэгупцанэр, зэрэхъалэлтыр, зэрэцфышилур аш къеушыхъаты.

Ухьтэм ищэрхъишко тыдэчэрэгъуээ, аш зыкъыщетымыгъанэ тшоигъуу непэ ехъягъялаа тэлсэу. Лъашлэгъу пъогуунаа къэзийгъэ «Адыгэ макъэм» имэфэкъмы мафэхэм хэтэгъеунэфыжы. Тигъээзт яоф щигъышэгъэ, аш зикъаруу хэзэлхэгъэ, хэхъоныгъэ езыгъэштигъэ пстэуми, Псыушьо Саудэти ахэм зэрхэтэу, тигуалэу мы мэфэхымкъэ тафагушо.

Лышэ Санет.
Сурэтыр Псыушьохэм яхъарзынэш къыхахыгъ.

ЙофыгъуакІэхэм афэгъэзэгъэшт Фондым икъутамэ Адыгейим къышызэIуахыгъ

Шэнэгъэ-техническэ лъэныкъом фэгъэзэгъэнэу предприятие цыкъумэ хэхъоныгъэ ягъэшыгъэнымкъэ Фондым ишьолтыр къутамэ Адыгейим къышызэIуахыгъ, ар Миекъопэ къэралыгъо технологическэ университетын шагъэлэгъ. Аш фэгъэхыгъэ Зээгъыныгъэм 2023-рэ ильэсэм ишылэ мазэ и 23-м зэдийгээхъагъэх АР-м и Лышхъэу Кумпыл Муратрэ Фондым ипащэу Сергей Поляковымрэ.

Фондым илъыкъоу Адыгейим щигъэнэу агъенэфагъэр Миекъопэ къэралыгъо технологическэ университетын шэнэгъэ яофхэмкъэ ыкчи инновацихэмкъэ ипроректорэр Татьяна Овсянниковар ары.

Шэнэгъэ-техническэ лъэныкъом фэгъэзэгъэнэу предприятие цыкъумэ хэхъоныгъэ ягъэшыгъэнымкъэ Фондым зэхъынгъэу дырьлэштим ишуагъэкъэ коммерческэ шалхъэхэм арый проектхэу ныбжыкъэм къагъэхъазырхэрэр лъагъэкъотэнхэ альэкъышт. Адыгейим къышызэIуахыгъ къутамэр шэнэгъэлэжь

ныбжыкъэм адэлэжъэшт, ахэм ягъэджэнкъэ адэлэшт, нэуужим ахэм тикъэрайлыгъо чыпилэ тэрээ шагъотын, йофыгъуакІэхэмкъэ федэ къахыжын шэгугъых.

Технологическэ сатыушын хэхъоныгъэ егъэшыгъэним мы ашшэрэ еджалэр фытегъэпсихъагъ, «Старталыр дипломын фэдэу» зыфилорэ проектыр щитхуу пыльэу зыагъэцакІэрэр тэлкъ шагъэ, шэнэгъэ ыкчи технологическэ пшъэрэльэу къафашыхэрэм студентхэмэрэ аспирантхэмэр къахагъэлажъэх.

ПсэупІэ-коммунальнэ хъызметымкъэ диктант Адыгейим щатхыгъ

Урысые йофхъабзэр зэхэзьшагъэр партиеу «Единая Россиянэрэ» псэольэшыннымкъэ УФ-м и Министерствэрэ.

Гээтхапэм и 1-м Урысыем щиреклокъигъэ йофхъабзэр «ПсэупІэ-коммунальнэ хъызметымкъэ диктант» зыфилорэм Адыгейир хэлэжъагъ. Диктантным итхын къыхагъэлэжъагъэх администрацием, чыпилэ зыгъэорышэжынным, унэе псэуплэ товариществэхэм ялъыкъохэр, гъээорышэлпилэ компаниехэм яофышэхэр ыкчи «Единэ Россием и Ныбжыкъэ Гвардие» ипэрхэтэр.

Фэтэрийбэу зэхэт унэм игъэорышэлэн, псэупІэ-коммунальнэ фэло-фашихэм, цыфхэм яфитынгъэхэм якъеухуумэн афэгъэхыгъэ улчилэхэр диктантным хэтигъэх. Ушэтын пэпчэ 30 къызэлниубытэу ар гъээлэгъэ. Ахэр дэгъоу зыкъулаа электроннэ сертификатхэр аратыгъэх. Зы нэбгырэм гъогогъу пчагъэрэ ушэтын зэфэшхъафхэр ыкъунхэр фитынгъэ илэу щигъигъ.

«Йофхъабзэм мэхъанэхго илэу ыкчи игъом зэхащагъэу сэлтэйт, сида илмэ аш ишиуагъэкъэ фэтэрийбэу зэхэт унэмэ ачІэсхэм, ахэр зыгъэорышэхэрэми яшэнэгъэхэм ахагъэхъошт, фитынгъэу ялэхэр зыфэдэхэм зацагъэгъозшт. Мы йофыгъор зышигъэшыгъэхэм он-лайн илмэ тетэу диктантыр гээтхапэм и 17-м нэс джышири атхын амал ялэхэр, ар порталэу «Школа ЖКХ» (<https://life.er.ru/dictation>) зыфилорэм разгъотшт», — къынотагъ партийнэ проектэу «МКД-м щыпсэухэрэр» зыфилорэм ипащэу, Миекъупэ икъэлэ Совет идепутатэу Владлена Каноновам.

Лъапсэр къызэрэзэтедгъэнэштыр

Хы Шүүцэ үшьо шапсыгъэхэм адигабзэр кілэлэцыкlu ыгыпзэхэмрэ еджапзэхэмрэ ашызэрагъэшэнэм анахыбэу зыналэ тетхэм ашыщ я Адыгэ Хасэ.

Гъэсэнгъэмкэ аш икомитет Краснодар краим хэгъэгу klocl политикемкэ и Департамент, гъэсэнгъэмкэ краим ыкИ Адыгэ Республикаим яминистрствэхэм, гуманитар ушэтихэмкэ Адыгэ республикэ институтым, Адыгэ къэральгъо университетым, Шъячэ ыкИ Tlopce районым яадминистрациехэм гъэсэнгъэмкэ ягъэорышла-пэхэм, еджапэхэм ялацхэм, яклэлзегъаджэхэм зэпхыныгъэ адырилэу, loфхэм язытэл лъэ-плъэ. Охьтэ зэфшыхаахфхэм адыгабзэм икъызэтегъэнэн, ныдэлльфыбзэм изэгъэшлэнкэ системэм игъэкIэжын обще-ственнэ парламентым иактиви-стхэм дунэе, федеральнэ ыкИ шъолтыр мэхъянэ зилэ loфхья-бзхэм къашалатэу хүргэе.

Арэу щытми, непэ Йофхэм

— *Типшъэрыль шъхьа* Эр зэпыу фэмыхьоу ыкИи икъоу тикIалэхэм адыгаб-зэр зэрэзрагъэшиЭшт шIы-кIэр къыхэтхыныр ары нахь, кыткIэхъуухъэхэрэм яныдэлъфыбзэ ашIэн фаеу зэрэштым тытегу-щыIЭкIэ икъущтэн, — къы-Iуагь чыпIэ Адыгэ Хасэм итхаматэу КIакIыхьу Мэджыдэ. — *ЕтIани, ады-гэхэр нахыбыу зидэс пэ-упIэхэм, гуцыIэм пае,* ШэхкIэй, Хъаджыкъо, Агуй-Шапсыгъэ ыкИи *Псы-*

бэ, яеджанІэхэм адыгабзэр
ацябгъэшиІэнымрэ лъэнкъ
зэфэшьхъафхэм къахэкІы-
гъэ кІэлэеджакІохэр зычІэс
еджанІэхэм, гушиІэм пае,
ПсышІуапэ, Шэхапэ, Аша-
пэ, Мэктуупс, Совет-Къуа-
джэ, Туапсэ, ЦІэпс,
Нэджынсыхъо, Небуг,
Гъуакъо ыкІи Агуяпэ адэт-
хэм ацызэрагъэшиІэгъэним-
рэ зэфэдэп. Адыгэ къуаджэ-
хэм адэс кІэлэцІыкІухэм
зэкІэми ныдэльфыбзэр зэ-
рагъэшиІэгъэнир зэхэцэ-
гъуаен, ау къэлэ еджанІэ-
хэм ар ацынхырыщиғъо-
шиу хъурэн. Грант ІэнпыІэ-
гъур зы хэкІынІу сэлъитэ.
Шъачэ пштэмэ, ащ хахьэрэ
суудлажхээ ШэхэкІэйрэ Хъаджы-

къорэ адэс кіләеджәкіо 322-мәдән адыгабзэр арагъашшә. Тіопсә районым ис адыгэ унағъохәм къарыкыльгэ кіләэцүкілоу зинидэльфыбзэ зэзыгъашшәрәр нәбгырэ 207-рә мәхъу. Ахэр Гъуакыу, Агуй-Шапсыгъ ыкіли Псыбә зыдэсхәр.

Кіләегъаджәу Іофтхъабзэм хәлажъеҳэрәм Іоғығъоу зерихылІәхэрәр къалотагъ. Анахъ шъхъаізу зәкіе еджапІәхәм ачэльыр адигабзэр нәмымыкі предметхәм цыкыл-цыкылоу программәхәм «къызәрахагъекіырәр» ары.

Ятлонэрә Іоғығъор пособиен, программәу, методическә ыкіли художественнә литературәу ящыкілагъэр икъоу зәрәмыләр ары. Егъеджән тхыльшәу алекільхәр бәшлагъәу жъы хъугъәх. Адыгабзәмкіе езгъаджәхэрәм

опытышхо зэрямыг эм фэш, ахэм яшгээнтэйгээхэм зыщаагаад хөшт курсхэр шыгэнхэ фаяе.

Адыгабзэр языгъэхырэ кі-
лээгъаджэхэм яассоциацые
зэхэшгъэним бэшлагъэу игъу.
Ащ щызэхэфыгъэн фэе йофыгъую
щылэр бэ. Кіләцыкly ыгыпі-
хэмрэ еджапіхэмрэ адыгабзэм-
кія якабинетхэм, лъэпкь нэ-
шанэр кызыщыхэгъэштыгъэ
чынпілэ
тъянэфагъэхэм ягъэпсынкія
лэпкылэр яшыклагъ.

Краснодар, Мыекъуапэ ыккى Налщык ялпайлоу видео-конференции шыккىем тетэү 1энэ хурдам къыхэлэжъяльхэри къэгүүшьшагъэх. Гуманитар уштэйнхэмкэ Адыгэ республикэ институтым иотделэу бзэхэм алытыым ипащэу Анцокъо Сурэт адыгабзэм изэгъяшшэн фытегъялсыхъягъэу шлэнэгъялэжъхэм 1офф зыдашшэхэрэм, щылэнгъяэм щипхыраштихэрэм къатегуущыягъ. Ащ илофшияльоу Сытымэ Сарэ ныдэлъфыбзэм икъызыэтегъянэнкэ анах мэхъянэ зицэхэр къыхигъяшьшагъэх.

Квыхий вээгийн бол.

Дунээ Адыгэ Хасэм мы лъэн-
ныкъомкэ юфэу ышлэрэм щи-
гъэгъозагъэх ныдэлъфыбзэмкэ
ащ икомитет ипащэу Шэуджэн
Аминэт.

Джаш фэдэү зытегүүшчээрэм
ылтээнүүкөкэ елтлыүүкэу ялхэр,
я предложениехэр кырыалотыкы-
гъэх чынгэ Адыгэ Хасэм итхьа-
матэ игуадзэу Лиыфэ Хъалидрэ
аш хэтэв Коби Малинра.

Іофтхъабзэм икіеухым, къуаджэу Агүй-Шапсыгъе икіләеънджэхэр кіещакло фэхъугъэхэу, Шъачэ ыкы Tlопсэ районым яеджапІехэм адыгабзэмкіә ащезгъаджэхэрэм я Ассоциацне зэхащагъ. Шыпкъе, зэльшашэрэ мессенджерхэм ашыщ ныләп ар зыщагъепсыгъэр, ау кіләеънджэхэр Іофигъоу къеуцу-хэрэм зэдатегуущылэнхэу, яопыт-кіә зэдэгощэнхэу ащ амал къытышт.

АмалышIухэр къетых

Ильэсийн фэдизкээ узэхгээний бэжүмэ, пандемиим къыхажкээүү культурэм епхыгъэу тоф зы-шлэхэрэм чыгылдуулж зэрын фагтэхэм

ельтытыгъэу пәүдэзыгъэ шыкіем тетэү lof ашлән фаеу хыугъагъэ. Джы пәрый интернет-технологияхәм яшуағъекіә амал дәгъүхәр щылә хыугъяех. Гүштіем пае, уипсәупілә удәмымыкіә Урысыем ичіпкілә зәфәшхъафхәм анәмымыкіә, іекібын къэралхәми ашы-клоңә зәнәкъоқуҳәм е фестивальхәм уахәләжъешүщ. Шыпкъе, узәлукіәнышь, узәхәттәу гүштіләгъу узәфәхъуным арлықлахъэрәп. Ау ныбжыкыкіәхәм ятвортческә амалхәм заушьом-бгүүнүмкіә, Io хәльәп, аш ишігөзшхо къәклю. Анахъеу етіләни пәүдэзыгъэ псәупілә цы-клюхәм адәсчәмкіә ар іепыләгъу-шху. Күштхъаэхәм ахэт күа-джәу Къәләжъ джыре зәлты-ләссыкіә амалхәр иғәккотыгъеу жаш ағасы.

шагъэфедэх.
«Художественнэ гүшүүлээр»
зыфиорэ студиев ильэсэү икыл-
гьэм зэхащагъэм иловшлэн
чанэу хэлажьэх Хъаджыкъю,
Къэлэжь, Лыгъотх ашыгсэухэрэ

ныбжыкіләхәу Кобл Виолеттә,
Нәпсәухәу Белләрә Данәрә,
Шъхъэләхъо Залинә, Кобл Ма-
дина ықыл нәмыйкіләр

Кружокым пәщэныгъэ дызезыхъэрэ Тішьбу Фатимә кызызериуагъэмкіе, усәхәм Іупкіеу, дахәу къяджәнхәмкіе, лъәпкъ культурәм, ныдэлъфыбзэр нахъ куоу зәгъашәгъэнүм агуқіе нахъ фабләххәу хъунхәмкіе студием епхыгъэу ныбжыкіеҳәм һоф зәрашләрәм ишіогъешхо къеко.

— Ильясым кыкЮцI игъо
тифагъ къэлэ, район, хэ-
гъэгу зэнэкъокъухэм тахэ-
лэжьенэу ыкIи текЮны-
гъэхэр къащыдахынхэу.
Клубым щыкЮрз Йофхъа-
бзэхэми ахэр чанэу ахэ-
лажьэх. ПсышЦуапэм дээт
гупчэ тхылъеджсанIэми зэ-
пхыныгъэ дытиIэу щыт,
— ело аш.

Илъэсыбэ хъугъэу тхылъ-

еджап!эм юф щызыш!эрэ Тыу
Заирэ ныбжык!кэхэм ящык!гэгье
литературэр кыхахынымк!э
иш!гэгьешо къегъакло. Зэлтая-
ш!эрэ урыс ык!и адыгэ тхаклохэм
яусэхэм аящыхэм гум лъы!лесэу
ахэр къяджэх, чып!э зэфешь-
хяфхэм ядахэ ало. Гуцы!эм
пае, къалэу Уссурийскэ «Коло-
кова мужества» зыфи!орэ
зэнэкъокъо щык!уагъэм Къэ-
лэжъ щыщ Нэпсэу Беллэ я
III-рэ шъуашэ зи!э диплом къы-
щыфагъэшьошагь.

Кружок э «Художественное слово» зыфиорэм иофшэн анах чанэу хэлажьэхэрэм ашыщэу Шъхъэлэхъо Залинэ этно-фестивалэу «По заветам предков» зыфиорэм теклоныгъэр къышыдыхыгъ. Ар къызэджагъэр къуаджэу Къэлэжь щыщ Кобл Налбый иусэу «Земля адыгов» зыфиорэр ары.

**Нэхүдгээр зыгээхъязы-
рыгъэр ыкын сурэтхэр:
НЫБЭ Анзор.**

Баскетбол

Мыекъуапэ хэлажьэ

Баскетболымкэ Урысыем ифедерациерэ компанисеу «Gorilla Energy» зыфиорэмрэ кэшакло зыфэхъугъэхэ проектэу «Корзина на прокачку» зыцэм Мыекъуапэ хэлажьэ.

Иофхъабзэм пишэриль шъхъаэу илэр баскетболым епхыгэ инфраструктурээр нахьышу шыгъенэр ары.

Проектим игъецэктэн къыдыхэлтыгъэу Адыгэ им икъэлэ шхъаэ дэт лицеу N 34-м ипсөөльжэй дэжж баскетбольнэ щитхэр ыкли хъурдсанхэр щагъеу-

цугъэх. Ар зыгъэцэктэй эр «Баскетболымкэ Мыекъопэ Академиер» ары.

Агъеуцгээ пкыгъохэр дунэе шалхъэхэм адештэх ыкли урамын тегъэпсыхъагъэх. Мыш фэдэ щитре хурдсанэр стадионэу «Зекъошныгъэм» ибаскетболын площадкэ 2022-рэ ильэсүм щагъеуцгъэх.

Волейбол

Ешгъухэр ыкъэм фэктюх

Волейболымкэ Урысыем ичемпионат иапшьэрэ лигэу «Б-м» хэт командэхэм япэшорыгъэшь ешгъухэр аухынхэмкэ бэп къэнагъэр.

Зэнэкъокъум ия 11-рэ тур Мыекъуапэ щэкло. Адыгэир къэзыгъэлльэпээр «Динамо-МГТУ-м» ихъаклэх командэхэу «Обнинск» (Обнинск), «Кристалл-Черкизово» (Воронеж) ыкли «РЦСП» (Краснодар край). Ешгъухэр комплексэу «Ошутунэм» щэкло.

Мы мафэхэм ахэм апэрэ зэүкгъухэр ялагъэх. Лигэм пэртынныгъэ щызыыгъ Обнинскэ икоман-

дэ «Динамо-МГТУ-м» къытекъуагь, пчагъэр 0:3 (14:25, 21:25, 20:25). Адыгэим икомандэ джырэ уахтэм яплэнэрэ чынпэм щыт. Ящэнэрэ зыбыгъ «Кристалл-Черкизово» зыфиорэми ешгъэу илагъэр къыхыгъ.

Я 11-рэ турым къыдыхэлтыгъэу командэхэм ешгъэу плырыгпл яшт. Аужирэ я 12-рэ едзыгъээр гээтхапэм ыкъэм къалэу Тюмень ёклошт.

Футбол

Нахь лъэшхэр лъэкъуатэх

Чемпионхэм ялигэ хэт командэхэм узыгъашаа ёшгэлтэй дахэ къагъельгъо. Мы мафэхэм ахэм зэүкгъэу ялагъэхэм цыфыбэ япллыгъ.

Дунаим икомандэ анахь лъэшхэм ашыцхэу «Реал» (Мадрид) ыкли «Ливерпуль» финалым и 1/8-м Ѣзызүүкэнхэу хъугъэ. Ешгъуитуми «Реал» теклонигъэр къащидихыгъ. Джаш фэдэу «Наполи» ыкли «Айнтрахт» ёшгэлтэй дахэ къагъельгъуагь, ау Италии икомандэ зэүкгъэуитуми къыхыгъ. Нахь лъэшхэр лъэкъуатэх.

Зэхээшагъэр
ыкъи къыдээз-
гъэкъыэр:
АР-м лъэпкэ Иофхэм-
кэ, Икъыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэпкъэ-
гъухэм адярьэ зэпхы-
ныгъэхэмкэ ыкъи
къебар жуутгээ
иамалхэмкэ и Комитет
Адрессыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер
зыдэшыгъэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къацхыэр А4-кэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэкэ 5-м
емыхъхэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтыр
12-м нахи цыкъунэу
щытэп. Мы шапхъ-
хэм адимыштэрэ
тхъагъэхэр редакцием
зэкъегъэжийх.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушхъятыгъэр:
УФ-м хэутын Иофхэмкэ,
телерадиокъэтын-
хэмкэ ыкъи зэлты-
Іэсъкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпэ гъэйоры-
шапл, зэраушхъятыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъэмкэ
пчагъэр
4351
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 467

Хэутынным
узыцкээтхэнэу
щыт уахтэр
Сыхатыр
18.00
Зыщыхаутыгъэр
уахтэр
Сыхатыр 18.00

Редактор шхъаэр
Мэшлэкъо С. А.

Редактор шхъаэр
игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэкъыж
зыхъырэ
секретарыр

Тхъаркъохъо А. Н.